

การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Study of Problems and Guidelines for Development of Research Competency
for Students Teacher of Kamphaeng Phet Rajabhat University

ภัทวรรณ ไชยภักดิ์¹

Pattawan Chaiyaphak¹

Corresponding Author E-mail: nunenny.p@gmail.com

Received: 2025-04-28; Revised: 2025-06-06; Accepted: 2025-07-31

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และอาจารย์ผู้สอนวิชาการวิจัย รวมทั้งสิ้น 180 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะการสืบค้นข้อมูลและสารสนเทศที่จำเป็นในการทำวิจัย รองลงมา คือ ความสามารถในการกำหนดปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานในการวิจัย การขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา หรือครูพี่เลี้ยง การออกแบบการวิจัยและเลือกกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดชื่อเรื่องการวิจัยให้มียุทธศาสตร์ประกอบครบถ้วน ความเข้าใจ และการเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสม และการออกแบบวิธีการสอนและนวัตกรรมการไปใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับการวัดตัวแปร

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) พัฒนาฐานข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับงานวิจัยที่สามารถสืบค้นได้ 2) มีโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบถูกลิขสิทธิ์ 3) ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และเข้าใจในนวัตกรรม เพื่อนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม 4) จัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการพัฒนา 5) สนับสนุนทุนหรือรางวัลสำหรับนักศึกษาที่มีผลงานวิจัยโดดเด่น และ 6) ส่งเสริมให้นักศึกษาลงมือทำวิจัยจริงก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยกำหนดสถานการณ์หรือชั้นเรียนจำลอง เพื่อกำหนดปัญหาและใช้เป็นห้องเรียนวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ โดยมีอาจารย์เป็นพี่เลี้ยง

คำสำคัญ: สภาพปัญหาในการทำวิจัย, แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย, นักศึกษาวิชาชีพครู

¹ อาจารย์, สาขาการวิจัยและวัดผลการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

¹ Lecturer, Department of Educational Research and Measurement, Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University

Abstract

This research aims to study problems in conducting research and guidelines for the development of research competencies for student teachers of Kamphaeng Phet Rajabhat University. The sample in the research consisted of mentor teachers, supervisors, and lecturers responsible for research courses, for a total of 180 people. The research results found that the overall problem of research operations of student teachers is at a high average. When considering the problem individually, the highest average is the skills of searching for information and data necessary for doing research. Next is the ability to define problems, define research objectives and hypotheses, take advisory hours with advisor or mentor teachers, design research and select sample selection, compose correct and appropriate research titles, and understand and select appropriate innovations for applying with teaching methods used in the classroom. The item that received the lowest mean value was the ability to select appropriate statistics for data analysis.

Guidelines for developing research competencies of student teachers include 1) developing an online database of research and 2) providing a licensed statistical data analysis program that can be downloaded to use in analyzing their collected data. 3) Promote students' knowledge and understanding of each type of innovation so that students can apply it correctly and appropriately to research problems. 4) Organize activities that promote research development for students by having students participate in determining the issues or topics that they want to develop. 5) Support scholarships or awards for students with outstanding research work with the correct research process. 6) Promote students to conduct real research before going out for teacher's training—lecturers of research courses set up simulated classrooms for students to define problems and use them as research classrooms from the beginning to the end of the process, with teachers acting as mentors.

Keywords: Problems in research, Guidelines for developing research competencies, Student teachers

บทนำ

หัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ และสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ คือ การพัฒนาคน จากการเปลี่ยนแปลงของบริบทสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน สถาบันการผลิตครูทั่วประเทศ จำเป็นต้องมีแนวทางที่ชัดเจนที่จะทำให้กระบวนการผลิตครูมีคุณภาพ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และผลลัพธ์ที่ดีที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะครูเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคน ซึ่งสอดคล้องกับผลการประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ณ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566 มีใจความสำคัญว่า ระบบการผลิตครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นระบบใหญ่ที่ดูแลระบบการศึกษาของชาติ เนื่องจากทุกวันนี้องค์ความรู้ต่าง ๆ ไม่ได้หยุดนิ่ง และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งเราจะทำอย่างไรให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคนอยากให้ครูทำหน้าที่โค้ชมากยิ่งขึ้น และดึงความรู้ต่าง ๆ นอกห้องเรียนมาประยุกต์ใช้ในการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษายุคปัจจุบัน ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันในการผลิตครูนี้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึงได้มีการจัดทำโมเดลผลิตบัณฑิตครู (PTRU Model) โดยได้กำหนดสมรรถนะของบัณฑิตราชภัฏ เอาไว้ 17 สมรรถนะ ประกอบด้วย ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ ภาวะผู้นำและสัมพันธ์ชุมชน การบริหารจัดการชั้นเรียน การทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารอย่างมีกลยุทธ์ บุคลิกภาพความเป็นครูและทัศนคติ จิตอาสา จิตสาธารณะ ศิลปะการใช้สื่อ การอำนวยความสะดวก การบูรณาการศาสตร์สู่การสอน นวัตกรรมทางการศึกษา และจิตวิญญาณความเป็นครู โดยโมเดลดังกล่าวนี้จะใช้เป็นแนวทางให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนำไปใช้ โดยแต่ละแห่งสามารถนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยได้ ประธานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ กล่าวว่า โมเดลดังกล่าวนี้ จะช่วยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถผลิตบัณฑิตครูที่มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น และศตวรรษที่ 21 อย่างแท้จริง และจะทำให้ครูสภาในฐานะผู้กำกับมาตรฐานวิชาชีพครู มีความมั่นใจได้ว่าจะได้ครูที่มีความเป็นมืออาชีพและเป็นไปตามมาตรฐานของประเทศ

หนึ่งในสมรรถนะของบัณฑิตราชภัฏ 17 สมรรถนะ นั้น สมรรถนะด้านนวัตกรรมทางการศึกษา เป็นสมรรถนะหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักศึกษาคู เนื่องจากเป็นสมรรถนะที่แสดงถึงศักยภาพในการสร้างสรรค์ และขับเคลื่อนนวัตกรรมที่เพิ่มคุณภาพการศึกษา และนวัตกรรมที่เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน กล่าวคือต้องเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์ ต่อยอด และสนับสนุนให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือ ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการศึกษาซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาทางการศึกษาได้ ดังเช่นการศึกษาของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2561) ที่กล่าวว่า นวัตกรรมคือคนที่เริ่มต้นคิดนวัตกรรมและดำเนินการจนได้ผลผลิตที่พร้อมจะนำออกสู่ตลาด นวัตกรรมบางคนอาจเป็นผู้คิด ผู้สร้าง ตลอดจนสามารถเป็นผู้ผลิตสิ่งประดิษฐ์ออกมาได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพครู ตามมาตรฐานด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ที่กำหนดโดยคุรุสภา โดยครูต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร การวางแผน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อ การวัดและประเมิน เพื่อพัฒนาผู้เรียน การวิจัยและการทำงานร่วมกับผู้อื่น สามารถบูรณาการความรู้และศาสตร์การสอนในการวางแผนและจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีปัญญาผู้คิด และมีความเป็นนวัตกร

จากสภาพการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครูปัจจุบัน ถึงแม้จะมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งเป็นรายวิชาชีพครูบังคับทั้งในระดับปริญญาตรี และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาชีพครู แต่การเรียนการสอนในชั้นเรียนอาจจะยังไม่ได้เน้นให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงมากเท่าที่ควร ดังนั้น เมื่อถึงเวลาต้องพัฒนางานวิจัย คุณภาพและคุณค่าของงานวิจัยที่ได้นั้นกลับอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ พล เหลืองรังสี (2564) กล่าวว่า นักศึกษาคูที่ออกปฏิบัติการสอนไม่สามารถทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หรือวิจัยในชั้นเรียนได้ เนื่องจากจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน มีการเน้นด้านทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ เช่นเดียวกับ อรณู ศรีคำ (2564) กล่าวว่า ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และทักษะกระบวนการวิจัยที่ถูกต้อง นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าการทำวิจัยเป็นเรื่องยาก และยิ่งใหญ่ ไม่รู้ว่าประโยชน์ที่ได้จากการทำวิจัยคืออะไร จึงส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อการพัฒนางานวิจัยเมื่อต้องประกอบวิชาชีพครูในอนาคต เช่นเดียวกับ สุทธิพงศ์ บุญผดุง (2554) ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ยังขาดสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน ขาดทักษะ เจตคติที่ดีต่อการทำวิจัย และอาจบ่งชี้ได้ว่า ครูมองไม่เห็นประโยชน์จากการทำวิจัยในชั้นเรียน เพราะไม่สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าว สถาบันผลิตครูที่มีหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิตครู ควร มีแนวทาง หรือวางแผนการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู รวมถึงควรมีการสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ และนำไปสู่แนวทางการส่งเสริมนักศึกษวิชาชีพครูให้มีสมรรถนะด้านการวิจัย และมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ และขับเคลื่อนนวัตกรรมที่สามารถเพิ่มคุณภาพการศึกษา และประสิทธิภาพในการทำงานในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ได้มีนักวิชาการ นักวิจัย นักการศึกษา และนักจิตวิทยาต่างประเทศที่ให้ความหมายของสมรรถนะไว้อย่างหลากหลาย โดย David C. McClelland (1973) นักจิตวิทยาชาวอเมริกา ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ ได้ให้ความหมายไว้ว่า สมรรถนะคือบุคลิกลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในแต่ละบุคคล สามารถผลักดันให้บุคคลเหล่านั้นสร้างผลการปฏิบัติงานที่ดีหรือเป็นไปตามเกณฑ์ได้ โดยเกิดจากองค์ประกอบสำคัญ 5 ส่วน คือ ทักษะ ความรู้ ทัศนคติ บุคลิกประจำตัว และแรงจูงใจ ซึ่งทั้งหมดนี้จะก่อให้เกิดสมรรถนะในตัวบุคคลขึ้น นอกจากนี้ สมรรถนะยังเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลต่อความมีประสิทธิภาพของเกณฑ์ที่ใช้ หรือการปฏิบัติงานที่ได้ผลการทำงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม

(Spencer, M. 1993) นอกจากนี้ นักวิชาการในประเทศไทย ดังเช่น ขจรศักดิ์ ศิริมัย (2554) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะความสามารถของบุคคลที่แสดงออกมาในเชิงพฤติกรรม ที่ส่งผลให้บุคลากรปฏิบัติงานหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามมาตรฐานและส่งผลให้องค์กรดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามวัตถุประสงค์ ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งสามารถวัดและสังเกตเห็นได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และลักษณะอื่น ๆ ที่โดดเด่นกว่าบุคคลอื่นในองค์กร และ ชนานิษฐ์ สุดโต (2023) กล่าวว่า “สมรรถนะ” หมายถึงคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างโดดเด่นกว่าบุคคลอื่น สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานทำให้องค์กรดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นผลมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ มโนทัศน์ วิสัยทัศน์ จินตนาการและหลักการคิดรวมทั้งวิธีการที่เหมาะสม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกอย่างโดดเด่นถึงการปฏิบัติงาน หรือ การดำเนินงานในเรื่องนั้น ๆ หรือสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานทำให้องค์กรดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ได้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ซึ่งเป็นผลมาจากบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์ มโนทัศน์ วิสัยทัศน์ จินตนาการและหลักการคิดรวมทั้งวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งสมรรถนะประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ และ คุณลักษณะหรือทัศนคติ/เจตคติ ซึ่งบุคคลใดที่มีคุณลักษณะเหล่านี้มักจะปฏิบัติงานได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

ตามแนวคิดของเดวิด แมคเคลแลนด์ (David C. McClelland) ได้แบ่งองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน คือ (สุธี บุรณะแพทย์. 2557: 11)

1. ด้านความรู้ (Knowledge) คือความรู้เฉพาะในเรื่องที่ต้องรู้ เป็นความรู้ที่เป็นสาระสำคัญ เช่น ความรู้ด้านเครื่องยนต์ เป็นต้น
2. ด้านทักษะ (Skill) คือสิ่งที่ต้องการให้ทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ทักษะทางคอมพิวเตอร์ ทักษะทางการถ่ายทอดความรู้ เป็นต้น ทักษะที่เกิดได้นั้นมาจากพื้นฐานทางความรู้และสามารถปฏิบัติได้อย่างแคล่วคล่องว่องไว
3. ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self – concept) คือเจตคติค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเองหรือสิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตนเองเป็น เช่น ความมั่นใจในตนเอง เป็นต้น
4. ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล (Traits) เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลนั้น เช่น คนที่นำเชือกถือและไว้วางใจได้ หรือมีลักษณะเป็นผู้นำ เป็นต้น
5. ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ (Motives/Attitude) เป็นแรงจูงใจหรือแรงขับภายในซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือมุ่งสู่ความสำเร็จ เป็นต้น องค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ที่รวมกันเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลและก่อให้เกิดสมรรถนะ เป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในจะเห็นได้เฉพาะพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นได้เท่านั้น

นอกจากนี้ Spencer, M. (1993) ได้เปรียบเทียบคุณลักษณะดังกล่าวไว้ในโมเดลน้ำแข็ง (Iceberg Model) และอธิบายว่าคุณลักษณะของบุคคลแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่สามารถมองเห็นได้ คือ ความรู้และทักษะซึ่งสามารถพัฒนาได้ไม่ยากนัก ด้วยการศึกษาค้นคว้า ทำให้เกิดความรู้ และการฝึกฝนปฏิบัติ ทำให้เกิดทักษะ และส่วนที่ซ่อนอยู่ภายในซึ่งสังเกตได้ยาก ได้แก่ ทัศนคติ ค่านิยม ความเห็นเกี่ยวกับ ภาพลักษณ์ของตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัวบุคคล รวมทั้งแรงจูงใจเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยาก

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการวิจัย

นิศา ชูโต (2548) กล่าวว่า นักวิจัยที่จะประสบความสำเร็จในการทำวิจัยมักจะมีบุคลิกภาพและความสามารถ ดังนี้

1. ด้านอารมณ์หรือทัศนคติ มักจะมีความมุ่งมั่นและแรงขับทางอารมณ์ต่าง ๆ เช่น มีแรงกระตุ้นเตือนภายในตัวเองที่เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นมากเป็นพิเศษ มีความสุขเพลิดเพลินกับการทำงานวิจัย คิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement motive) หรือเป็นคนที่มีหวังหรือต้องการจะทำอะไรให้สำเร็จเพราะคิดว่าผลงานนั้นจะมีประโยชน์ต่อผู้อื่นและตนเอง
2. ด้านความรู้ความสามารถ มักจะมีลักษณะเด่น ๆ ในทางความรู้ที่มีประสิทธิภาพ เป็นความรู้ที่ใช้งานได้ เช่น มีความสามารถในการค้นหา เลือกใช้ผลงานวิจัยได้อย่างดีและรวดเร็ว มีความรู้และทักษะในการใช้แบบแผนการวิจัย (Research design) วิธีการทางวิทยาศาสตร์และการใช้หลักตรรกวิทยาในการแก้ปัญหา มีความรู้และทักษะการใช้เครื่องมือการวิจัย มีความรู้และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล วิธีการทางสถิติ มีความสามารถในการสรุปความคิดให้ข้อยุติแล้วนำไปใช้

อ้างอิงได้อย่างกว้างขวาง (Generalization) มีความสามารถในการตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ มีระบบในการทำงาน สามารถจัดหมวดหมู่ความคิด สามารถเขียนรายงานการวิจัยได้ดี

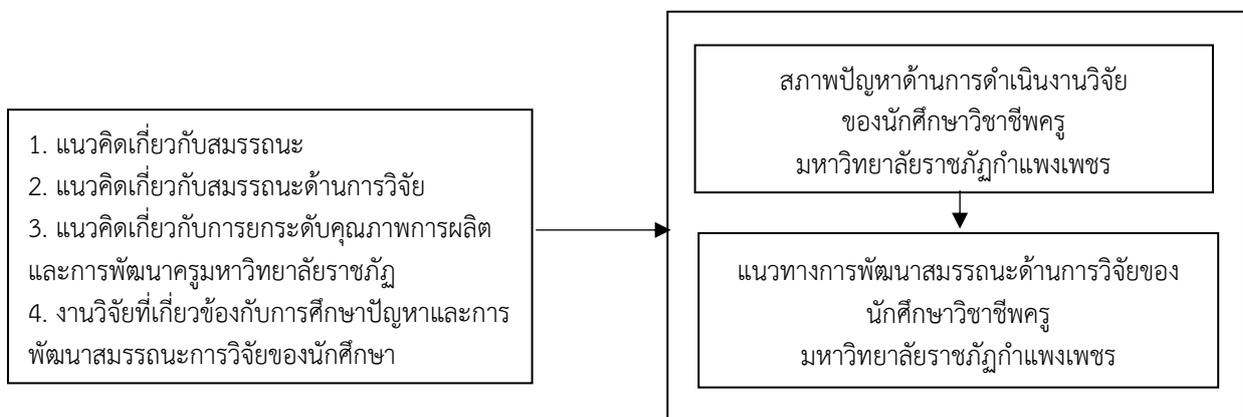
3. ด้านความสามารถในการตัดสินใจ เป็นความสามารถในการเลือกกระทำหรือตัดสินใจได้ดี เช่น กล้าคิด กล้าตัดสินใจ อดทน ใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ถ่อมตน รอบคอบ สุภาพไม่ใช้อารมณ์ มีแรงศรัทธาในปัญญา มีความคิดเป็นอิสระ ปฏิบัติดีงาม ประมาดตน มีความสามารถในการควบคุมตนเองให้เป็นไปตามหลักวิชาที่ติงงาน ยุติธรรม มีความเชื่อมั่นในกฎเกณฑ์ธรรมชาติ เชื่อมั่นต่อหลักเหตุผล เป็นคนมีความมุ่งมั่นที่จะเห็นผลงานวิจัยอยู่เสมอ

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะ และสมรรถนะด้านการวิจัยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกล่าวโดยสรุปได้ว่า สมรรถนะด้านการวิจัยที่สำคัญ ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะการทำวิจัย และ 3) ด้านคุณลักษณะ/เจตคติ

แนวคิดเกี่ยวกับการยกระดับคุณภาพการผลิตและการพัฒนาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การยกระดับคุณภาพการผลิตครู และการพัฒนาครูของมหาวิทยาลัยราชภัฏเริ่มตั้งแต่ปี 2561 โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทำการศึกษาข้อมูลอย่างรอบด้าน และได้ยกร่างโมเดลการผลิตและพัฒนาบัณฑิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏในปี 2563 และได้นำโมเดลไปใช้โดยทำการทดลองควบคู่ไปกับการวิจัย และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งที่ผ่านมาได้รับการตรวจเยี่ยมจาก พลเอกดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ องคมนตรี มาอย่างต่อเนื่อง และจากที่องคมนตรีได้ตรวจติดตามผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏประจำปี 2565 พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งได้รายงานถึงการสร้างรูปแบบร่วมในการผลิตบัณฑิตครูให้มีสมรรถนะและอัตลักษณ์เฉพาะมหาวิทยาลัย กล่าวคือ ทดลองใช้หลักสูตรแกนกลางในการผลิตบัณฑิตครูที่ถูกเติมเต็มความเชี่ยวชาญเฉพาะทางตามบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏเพิ่มขึ้นเข้าไปอีก โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง 38 แห่ง ได้จัดทำโมเดลผลิตบัณฑิตครู (PTRU Model) ซึ่งโมเดลนี้ถือเป็นแกนกลางที่ให้มหาวิทยาลัยราชภัฏสามารถนำไปใช้ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งสามารถนำโมเดลนี้ไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของตน สำหรับโมเดลผลิตบัณฑิตครู (PTRU Model) ได้กำหนดสมรรถนะบัณฑิตครูไว้ จำนวน 17 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1. ปฏิบัติงานครูอย่างมืออาชีพ (Professional Teacher) 2. ภาวะผู้นำและสัมพันธ์ชุมชน (Leadership and Community Engagement) 3. การบริหารจัดการชั้นเรียน (Classroom Management) 4. การทำงานเป็นทีม (Teamwork and Collaboration) 5. การใช้เทคโนโลยี (Digital Capability) 6. การสื่อสารอย่างมีกลยุทธ์ (Strategic Communication) 7. บุคลิกภาพความเป็นครูและทัศนคติ (Personality and Mindset : Adaptability) 8. จิตอาสา จิตสาธารณะ (Volunteer Spirit and Public Mind) 9. ศิลปะการใช้สื่อ (Instructional Media Mastery) 10. การอำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitating and Coaching) 11. การวัดและประเมิน (Assessment and Evaluation) 12. การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy Application) 13. การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Design and Development) 14. การเป็นพลเมืองดี (Good Citizen) 15. การบูรณาการศาสตร์สู่การสอน (Integrated Science for Teaching) 16. นวัตกรรมทางการศึกษา (Education Innovation) และ 17. จิตวิญญาณความเป็นครู (Teacher's Spirit)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพรุ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการวิจัย ของนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

2.1 ครูพี่เลี้ยงของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 123 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2.2 อาจารย์นิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยต้องเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หรืออาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 45 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.3 อาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการวิจัย สำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต โดยต้องเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ในรายวิชาชีพรุ และในรายวิชาเอกเลือก/บังคับ ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 12 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรุ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการตรวจคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย เพื่อกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถาม และดำเนินการสร้างข้อคำถามของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรุ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ

2. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านสมรรถนะนักศึกษาครู จำนวน 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย จำนวน 1 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม และนำผลการประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและจุดประสงค์การวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป โดยค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อที่วิเคราะห์ได้ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

3. ดำเนินการปรับแก้แบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรุ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 4 ข้อ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

1. ขอบหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดของผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย ประกอบด้วย ครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ อาจารย์นิเทศ และอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการวิจัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรุ อาจารย์นิเทศ และอาจารย์ผู้สอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และแบบสอบถามออนไลน์ด้วย Google form

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

การศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบประเมินชนิดมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 5 ข้อโดยมีผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยครูที่เลี้ยงนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู จำนวน 123 คน อาจารย์นิเทศ จำนวน 45 คน และอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการวิจัย จำนวน 12 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความสามารถในการกำหนดปัญหาวิจัย	3.83	0.738	มาก
2	ความสามารถการกำหนดชื่อเรื่องการวิจัยให้มีองค์ประกอบครบถ้วน	3.60	0.700	มาก
3	ความเข้าใจและสามารถเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาวิจัย	3.45	0.835	ปานกลาง
4	ทักษะในการสืบค้นข้อมูล และสารสนเทศที่จำเป็นในการทำวิจัย	4.08	0.877	มาก
5	ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการวิจัย	3.78	0.758	มาก
6	ความสามารถในการออกแบบการวิจัย และการเลือกประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	3.65	0.726	มาก
7	ความสามารถในการออกแบบวิธีการสอน และนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน	3.45	0.865	ปานกลาง
8	ความสามารถในการเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือที่เหมาะสมในการวิจัย ตลอดจนกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	3.75	0.622	มาก
9	ความสามารถในการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับการวัดตัวแปร	3.40	0.831	ปานกลาง
10	การขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย หรือครูที่เลี้ยง	3.73	0.836	มาก
ภาพรวม		3.67	0.808	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพรู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.67, S.D. = 0.808) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ทักษะในการสืบค้นข้อมูล และสารสนเทศที่จำเป็นในการทำวิจัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.877) รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดปัญหาวิจัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.83, S.D. = 0.738) ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานในการวิจัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.75, S.D. = 0.622) การขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย หรือครูที่

เลี้ยง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.73, S.D. = 0.836) ความสามารถในการออกแบบการวิจัย และการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.65, S.D. = 0.726) ความสามารถในการกำหนดชื่อเรื่องการวิจัยให้มีองค์ประกอบครบถ้วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.60, S.D. = 0.700) ความเข้าใจและสามารถเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาวิจัย และความสามารถในการออกแบบวิธีการสอน และนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.865) ตามลำดับ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับการวัดตัวแปร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.40, S.D. = 0.831)

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และจำแนกผลการศึกษามาตามประเด็น ดังนี้

2.1 ความรู้ในด้านการศึกษา ประกอบด้วย 1) รูปแบบการวิจัย 2) รูปแบบ/วิธีการสอน/สื่อการสอน การพัฒนานวัตกรรมที่นำไปใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน 3) การใช้สถิติเพื่อการวิจัย 4) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และกระบวนการในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ 5) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ด้านทักษะการวิจัย ประกอบด้วย 1) ทักษะในการสืบค้นและเลือกใช้ข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการทบทวนวรรณกรรม และการอ้างอิงถึงแหล่งที่มา 2) การแปลความหมายของข้อมูล 3) ทักษะการนำเทคโนโลยีแนวใหม่มาประยุกต์ใช้ในการทำวิจัย เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือ Chat GPT 4) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 5) ทักษะการใช้โปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติ 6) ทักษะในการนำเสนอข้อมูลหรือการเขียนรายงานการวิจัย 7) การเลือกใช้หรือออกแบบนวัตกรรมให้เหมาะสมกับปัญหาการวิจัย 8) การนำนวัตกรรมไปบูรณาการกับการสอนในชั้นเรียน 9) ทักษะการสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.3 คุณลักษณะ/เจตคติในด้านการศึกษา ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น 2) ความอดทนและกระตือรือร้นในงาน 3) การไม่ละเมิดสิทธิ์หรือผลงานของผู้อื่น 4) การมีเจตคติเชิงบวกต่อการวิจัย 5) ความมุ่งมั่นในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.4 แนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย 1) พัฒนาฐานข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับงานวิจัยที่สามารถสืบค้นได้ เพื่อให้นักศึกษาได้มีแหล่งข้อมูลอ้างอิงในงานวิจัย 2) มีโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบถุกลิขสิทธิ์ เพื่อให้นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดไปใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย 3) ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และเข้าใจในนวัตกรรมแต่ละประเภท เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสมกับปัญหาวิจัย 4) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัยให้นักศึกษา โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการจะพัฒนา 5) ควรมีการสนับสนุนทุนหรือรางวัลสำหรับนักศึกษาที่มีผลงานวิจัยโดดเด่น และถูกต้องตามกระบวนการในการทำวิจัย 6) ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ลงมือทำวิจัยจริงก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจกำหนดสถานการณ์หรือห้องเรียนจำลอง เพื่อให้นักศึกษากำหนดปัญหา และใช้เป็นห้องเรียนวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ โดยมีอาจารย์เป็นที่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร โดยผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผล จำแนกตามประเด็น ดังนี้

1. สภาพปัญหาด้านการดำเนินงานวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ความสามารถในการดำเนินงานวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า นักศึกษามีทักษะในการสืบค้นข้อมูล และสารสนเทศที่จำเป็นในการทำวิจัย สูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ความสามารถในการกำหนดปัญหาวิจัย ความสามารถในการกำหนดวัตถุประสงค์และสมมติฐานในการวิจัย การขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิจัย หรือครูพี่เลี้ยง ความสามารถในการออกแบบการวิจัย และการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ความสามารถในการกำหนดชื่อเรื่องการวิจัยให้มีองค์ประกอบครบถ้วน ตามลำดับ นอกจากนี้

ประเด็นที่น่าจะเป็นปัญหามากที่สุด คือ ความเข้าใจและสามารถเลือกใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมกับปัญหาวิจัย ความสามารถในการออกแบบวิธีการสอน และนำนวัตกรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน และความสามารถในการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เหมาะสมกับการวัดตัวแปร ซึ่งสอดคล้องกับ อรณุช ศรีคำ (2564) กล่าวว่า ปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนโดยรวมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง แต่ปัญหาที่พบมากที่สุด คือการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เขาวนประภา เชื้อสาธุชน (2558) ได้ดำเนินการสำรวจปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีปัญหาเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การเลือกหรือสร้างนวัตกรรม และการนำนวัตกรรมไปใช้ การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ผู้เรียน การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการแปลหรือสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการเขียนรายงานการวิจัย โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่าปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูที่พบมากที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจและการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล รองลงมาคือการเลือกใช้นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาในชั้นเรียน โดยเฉพาะในเรื่องของสถิติเพื่อการวิจัย เนื่องจากเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาให้เกิดความรู้ความจำ ความเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ได้ ดังนั้นผู้สอนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเองอาจต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนานักศึกษาให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย รวมถึงควรมีการฝึกปฏิบัติหรือให้นักศึกษาได้ลงมือทำความเข้าใจในสถิติประเภทต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญและสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนางานวิจัยของตนเองได้

2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

สมรรถนะด้านวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประกอบด้วย ความรู้ในด้านการวิจัย ด้านทักษะการวิจัย และด้านคุณลักษณะ/เจตคติในด้านการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับ โรชวรรณา เซฟโฆลาม, และคณะ (2565) ได้ศึกษาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น กล่าวว่า สมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะ และเจตคติ ผลการวิจัยยังพบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีความสนใจใฝ่รู้ มีความสุขที่ได้พัฒนางานวิจัยในชั้นเรียนจนทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นตั้งใจ อดทน รับผิดชอบในการวิจัยในชั้นเรียน เชื่อมั่นในสิ่งที่ตนเองค้นพบ นอกจากนี้ศึกษายังเห็นคุณค่าของการวิจัยในชั้นเรียนอีกด้วย กล่าวโดยสรุปคือสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาวิชาชีพครู จะประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านความรู้ที่ประกอบด้วยหลักการ แนวคิด และทฤษฎีด้านการวิจัย 2) ด้านทักษะซึ่งเกี่ยวข้องการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติหรือลงมือพัฒนางานวิจัย และ 3) ด้านเจตคติ ที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของจรรยาบรรณนักวิจัย

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย ของนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ประกอบด้วย 1) พัฒนฐานข้อมูลออนไลน์เกี่ยวกับงานวิจัยที่สามารถสืบค้นได้ เพื่อให้นักศึกษาได้มีแหล่งข้อมูลอ้างอิงในงานวิจัย 2) มีโปรแกรมการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติแบบถูกกลีขสิทธิ์ เพื่อให้นักศึกษาสามารถดาวน์โหลดไปใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย 3) ส่งเสริมให้นักศึกษามีความรู้และเข้าใจในนวัตกรรมแต่ละประเภท เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ได้ อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับปัญหาวิจัย 4) จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนางานวิจัยให้แก่นักศึกษา โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นหรือหัวข้อที่ต้องการจะพัฒนา 5) ควรมีการสนับสนุนทุนหรือรางวัลสำหรับนักศึกษาที่มีผลงานวิจัยโดดเด่น และถูกต้องตามกระบวนการในการทำวิจัย 6) ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ลงมือทำวิจัยจริงก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อาจกำหนดสถานการณ์หรือห้องเรียนจำลอง เพื่อให้นักศึกษากำหนดปัญหา และใช้เป็นห้องเรียนวิจัยตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ โดยมีอาจารย์เป็นที่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษา ซึ่งจากแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย สอดคล้องกับ ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, และยุวรี ผลพันธิน (2559) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยสำหรับนักศึกษาครู โดยผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยที่สำคัญที่สุด คือ การทดลองทำวิจัยผ่านกระบวนการปฏิบัติจริงให้นักศึกษาฝึกฝนอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ รองลงมาคือ การจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) และการจัดระบบพี่เลี้ยงและระบบการโค้ช (Coaching) ให้เรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย หรือครูต้นแบบด้านการวิจัย ซึ่ง สุวิมล ว่องวานิช (2557) กล่าวว่า นักศึกษายังไม่มีความสามารถเพียงพอที่จะทำวิจัยในชั้นเรียน ทำให้มีปัญหาในการดำเนินการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัย ถึงแม้จะมีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการวิจัย แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้สามารถทำวิจัยในสภาพของการปฏิบัติงานจริงได้ ดังนั้นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนและการทำวิจัยของครูในปัจจุบัน คือ การทำกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมการวิจัยแบบ

แยกส่วน และทำกันในกลุ่มครูเพียงส่วนน้อย เนื่องจากครูส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในการทำวิจัย ดังนั้นในการพัฒนาครูให้เป็นนักวิจัยควรเริ่มต้นตั้งแต่การผลิตนักศึกษาครูให้มีสมรรถนะทางการวิจัย ควบคู่ไปกับการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาในขณะฝึกประสบการณ์วิชาชีพด้วย นอกจากนี้ แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะด้านต่าง ๆ ให้เกิดแก่ผู้เรียนนั้น วิจัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล (2562) ได้ให้แนวทางในลักษณะของการโค้ช (Coaching) ไว้ว่า ต้องชี้แนะให้ผู้เรียนเกิด Concept การเรียนรู้อย่างถูกต้องและชัดเจน ตลอดจนการกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมโยง และต่อยอดองค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งควรมีการออกแบบและการกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีอยู่ไปปฏิบัติ ซึ่งสถานการณ์ที่กำหนดนั้นจะต้องให้ผู้เรียนได้ใช้ทั้งความรู้ แนวคิดต่าง ๆ ตลอดจนทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น ความมีวินัย เป็นต้น โดยในระหว่างที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัตินั้น ผู้สอนควรมีการสังเกตและตรวจสอบผู้เรียนอยู่เสมอ รวมถึงการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนอย่างสร้างสรรค์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการนำผลการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยสำหรับนักศึกษาครู ไปต่อยอดเพื่อศึกษาต่อในประเด็นอื่น ๆ เช่น รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย หรือรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสมรรถนะด้านการวิจัย เป็นต้น

1.2 จากผลการศึกษาสภาพปัญหาด้านการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า ปัญหาในการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่พบมากที่สุด คือ ความรู้ความเข้าใจและการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้น ผู้สอนในรายวิชาการวิจัย อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร หรือคณะครุศาสตร์เอง ควรนำประเด็นดังกล่าวนี้ ไปพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอน หรือออกแบบเป็นกิจกรรมเสริมในรายวิชาหรือหลักสูตร เพื่อพัฒนานักศึกษาครูให้มีความรู้และความเข้าใจในประเด็นดังกล่าวให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาด้านการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครู เปรียบเทียบกันระหว่างการเรียนในรายวิชาการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เป็นรายวิชาหรือรายวิชาบังคับ รายวิชาการวิจัยในชั้นเรียนที่เป็นวิชาเอก และการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนระหว่างฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อนำผลที่ได้มาวางแผนการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัย และการปรับปรุงหรือพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

เอกสารอ้างอิง

ขจรศักดิ์ ศิริมัย. (2554). การสัมมนาระบบสมรรถนะเพื่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคล หัวข้อ เรื่องนำรู้เกี่ยวกับสมรรถนะ.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. สืบค้นเมื่อ 22 กุมภาพันธ์ 2568, จาก

<http://competency.rmutp.ac.th/>.

ชนานัญ สุดโต. (2566). การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาอิสระ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 8(7): 488-498.

ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, และยุวี ผลพันธิน. (2559). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยสำหรับนักศึกษาครู: การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์. *Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and Arts)*. 9(2): 230-246.

เขาวนประภา เชื้อสาธุชน. (2558). ดำเนินการสำรวจปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัยพิษณุพนธ์*. 10(2): 1-9.

นิตา ชูโต. (2548). เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรพัฒนานักวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- พล เหลืองรังสี. (2564). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักศึกษาครูในสังคมพหุวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนใต้: การวิจัยอิงการออกแบบ. ปรินญาปรัชญาดุสิตบัณฑิต (วิจัยและประเมินทางการศึกษา). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2561). การศึกษา 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โรชวรรณนา เชฟโหมลามา, รุฮัยซา ตือราแม, และโซฟีลาน มะดาแฮ. (2565). สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. 7(2): 275-293.
- วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒนาผล. (2562). การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สุทธิพงษ์ บุญผดุง. (2554). การพัฒนาสมรรถนะการทำวิจัยของครูตามแนวคิดของไวท์ฮีดสกี โดยใช้หลักการเป็นหุ้นส่วน. *Journal of Education and Innovation*. 16(4): 22-33.
- สุธี บุรณะแพทย์. (2557). สมรรถนะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3. ปรินญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2557). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อรนุช ศรีคำ. (2564). การศึกษาสภาพปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *Journal of Education Buriram Rajabhat University*. 1(1): 15-24
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American psychologist*. 28(1): 1.
- Spencer, M. (1993). *Competence at work: Models for Superiors Performance*. New York: John Wiley & Sons.